

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia LIII. Cum autem iam multus dies esset, adierunt eum discipuli eius, dice[n]tes: Desertus est locus, & iam multus dies est. Dimitte eos, ut digressi in circumiacentes agros et uicos, emant ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

humaniter ex-
cipit.
Luc. 9.
2. Christus po-
puli miseris
afficitur.
Matth. 9.
Hebr. 4. 5.
Matth. 21. et 15.
Ioan. 2.
1. Cor. 2.
Isaie. 53.
3. Christus do-
cet & sanat.
Matth. 14.

cilitatis indicium, quod nec superbe fastidit quos carnalia potius quam caelestia querere scilicet, non
in humaniter rejicit eos, qui ipsius & suorum quietem incedebant. Quis enim vel principum vel
monachorum hodie istud patienter ferret? Imo qui se Christi vicarios esse gloriantur, ne turpes po-
dem ludos suos relinquere volunt, ut salutis consilium querentibus succurrant. Deinde, illi
toto animo commouetur, eo quod instar ovium essent, quae pastore destituerunt: quem effugium
quoque illi Mattheus iribuit. Hunc discamus, qualem habeamus Pontificem Christum: scilicet
rum, qui nostris infirmitatibus compati solet, & qui vel solo aspectu nostrae miseriae tangitur. In
lorum error confutatur, qui illius severitatem atque rigorem ita verentur, ut nescio quibus inter-
ribus nobis apud illum opus esse existiment. Atqui cum in terris esset, omnes laborantes & oneratos
recta ad se venire iussit, & idem tum discipulos tum Virginem matrem pro aliquibus intercedente,
duriuscule reiecit, ne quam superstitionis & erroris occasionem praeberet. Quae igitur ratio non videtur,
ut in caelis ad dextram patris sedentem ingenium suum mutasse, & ex mansuetissimo durum & in-
exorabilem factum esse putemus? Observatis autem hoc loco, quae nam sit populi conditio, quae dicitur
ribus fides & saluari Veritatis doctrina destituitur. Eadem nimirum, quae ovium pastorem & discipulos
habeant, ipse sibi non quicquam consulere possint. Nam & gregem deserunt, nec ad illam suam
revertuntur, & ita semetipsas lupis dilaniandas propinant. Ad eundem modum homo animalis
non percipiat ea quae sunt spiritus Dei, instar ovium a via salutis aberrat, et ubi semel aberravit
seculum illecebras secutus, non redit unquam, nisi Dominus ipsum per verbum suum redierit,
cuius praedicatione hominum ab se delectorum ministerio vertitur. Quibus quorquae destituerunt,
instar disper sarum ovium, diaboli insidias patent. Qui eorum infeliciores sunt, si hanc suam miseriam
agnoscunt, & doctores fidos oderunt, illis, una cum doctrina extinctos cupiunt, quales omnibus
lis multi fuerunt, & hodie passim inveniuntur, qui a lupis potius devorari, quam Dei verbum
pasci volunt. Tercio multa illos docuisse dicitur Christus, & quidem de regno Dei (ut Luc. 11. 32.
bet) veram nimirum illius consequendi rationem tradens. Doctrinam vero suam (ut idem dicitur
Matth. 23. 12.) miraculis confirmavit, dum omnibus qui male habebant, clementer iudicantia
nimirum doctrinam suam salutarem esse ostendens, ut quae in ipso veram tum corporum tum animarum
salutem nobis offerat. Vbi praeter Christi fidem & industriam, videre est, in qua & veram
Euangelij doctrina haberi debeat. Misereatur horum Christus, & haud dubie beneficium sanctorum
in illos conferre voluit. At cum in presenti nihil praeter Euangelij doctrinam miraculis confirma-
tam conferat, hanc summi beneficii loco habendam esse ostendit. Praeterea quis dubitet, Dei suam
ei rei potissimum vacavisse, quae & sanctissima est, & hominum salutem maxime servit? At cum
docendo assiduum fuisse, nec quicquam aliud frequentius fecisse legimus. Quare doctrinam ipsius
sanctissimam & saluberrimam esse fateamur oportet, nisi ipsius Christi morem & institutum im-
bare libeat. Agnoscamus itaque illius fidem & studium, quo non minus hodie salutem nostram quaerit
& provehit. Audiamus in Evangelio loquentem, & illum fidesimum pastorem sequamur, ut in
gis ipsius unitatem collecti, in ipso vitam & salutem obtineamus eternam. Ipsi debetur benedictio,
honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

H O M I L I A L I I I I

Cum autem iam multus dies esset, adierunt eum discipuli eius, di-
cetes: Desertus est locus, & iam multus dies est. Dimitte eos, ut digressi
in circumiacentes agros et vicinos, emant sibi panes: nam quod edant, non
habent. At ille respondens ait eis: Date vobis illis quod edant. Et dicunt
illi: Num profecti emamus ducētis denarijs panes, & demus illis quod
edant? At ille dicit eis: Quot panes habetis? Abite & videte. Et cum co-
gnovissent, dicunt, Quinque, & duos pisces. Tunc praecipit eis, ut dis-
cumbere facerēt omnes sigillatim per conuiuia super vitridi gramine.
Discubuerunt igitur sigillatim per areolas centeni & quinquageni. Et
acceptis

acceptis quinque illis panibus & duobus illis piscibus suspiciens in caelum, benedixit, ac fregit panes, de ditq; discipulis suis, ut apponerent illis: & duos pisces partitus est omnibus. Comederuntq; omnes & saturati sunt. Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui comederant quasi quinquies mille viri.

Perquam memorabilis & diligenti observatione digna est Christi Iesu Domini nostri sententia, quae apud Matthaeum habetur: Querite primum regnum Dei & iustitiam eius, & reliqua omnia adjicientur vobis. At quoniam caro terrenis addita & de vultu sollicita, hoc sibi difficulter perferendi patitur, non praecipit modo & promissionibus, verum etiam exemplis illam excitari & virgari oportet. Proponuntur ergo eius generis multa in patriarchis, in Israelitis per desertum agentibus, in Davide & prophetis, Apostolis item et illorum successoribus qui Dei fidem in hisce promissionibus constantissimam & infallibilem experti sunt. Inter omnia tamen illa praestantissimum est, quod in praesenti historia habetur, quam spiritus sanctus singulari consilio ab omnibus Evangelistis describi curavit. Primum enim de magno populi zelo dictum est, qui relictis verbis Christum esse secutus, ut docentem audiret. Excepit hunc Christus humanissime, & illius miserus ea docuit, quae ad regnum Dei faciunt, & simul agros, quos secum adduxerat, mirabiliter curavit. Quibus omnibus modo novum beneficium addidit, quo totam illam turbam miraculose cibavit: ita nimirum promissioni suae re ipsa fidem faciens simulq; omnibus carnis nostrae rationibus occurrit, quibus illa nos à regni Dei studio retrahere consuevit. Quae ut melius intelligatur, primum historiae ordo & contextus inspiciendus erit: deinde ut hoc praesenti instructio serviant, & quid inde nobis discendum sit, videbimus.

Occasionem miraculo praebuit populi studium, qui totum diem ad vesperam usque cum Christo persequuntur. Est hoc magnum xeli argumentum, eam in Christo quam in populo, cum hi relictis domibus omnibus eo usque maneant, ut aut foris pernoctare, aut noctu domum redire cogantur: ille vero eoslem tam diu sustinet, seque totum illis impendit, qui ut discipulos suos recrearet, in illum locum fecerunt. Verum imitentur, qui Dei verbum cum fructu vel audire vel predicare volunt. At procul hodie ab hoc studio absunt cum ministris, qui ut otio suo consulant, & quorundam sui similibus gratiam mereantur, vel raras admodum vel brevissimas conciones habent: cum pleriq; auditores, quibus molestissimum est, si vel horae minus spatium in caribus sacris detineantur.

Porro quoad vestros hocce, ubi discipuli diem ad occasum vergere, nec ullam de populo dimittere mentionem fieri vident, ipsi ea de re Christum admonent, & rationes à loco & tempore & ipsius populi conditione adducunt, qui famelicus iam cibum non aliter invenire possit, nisi dimittatur. Et hoc quidem charitatis officium praestare videntur Apostoli, sed quia fidei imbecillitate laborant, vixit in hoc ipso ab illis peccatur. Primum enim arrogantia est, quod Christum monitore opus habere putant, & quid faciat illi praescribunt. Dissidentiam vero illorum arguit, quod promissionum Christi immemores, populum hunc nisi dimittatur, aliis & pauci non posse arbitrantur: nec se ipsos inspicunt, quibus cum Christo agentibus nihil haecenus defuerat. Ita vero fieri solet, si quando ex nobis ipsis sapere & Christo praescribere libet, ut multis & absurdis erroribus nostram insipientiam ipsi prodamus. Quare tutissimum fuerit, ab uno Dei verbo pendere, & huic per fidei obedientiam omnes sensus nostros simul & intellectum subijcere, quem Evangelicae praedicationis finem esse, quoad vitam huius conversationem, iam saepe admonuimus.

Porro Christus discipulorum errorem, pro sua bonitate, non tam verbis corripere, quam re ipsa arguere, & simul illos ad miraculi quod iam parabat, considerationem diligentem excitare voluit, subee ut ipsi populo conivium instruant, quod tamen ab illis fieri non posse sciebat. Nec ipsi hoc diffidentur. Aveni enim? si ne, ut pro ducentis denarijs emamus panes, quos istis demus? Quasi dicunt: Non panes modò desunt, verum etiam pecuniae, quae tanta turba alenda sufficiant. Sed iubet Christus illos abire & videre, quot panes habeant. Illi vero & suis & aliorum vas peruestigatis, non plures quinque panibus (& ijs quidem hordeacis) & duobus piscibus inveniunt, quos puer quidam secum attulerat, ut Ioannes scribit. Voluit autem ea investigatione Christus tam discipulos quam populum totum de miraculi veritate certiore facere, ne quis illud postea in dubium vocaret,

Argumentum, & usus praesentis loci. Matth. 6.

Matth. 14. Luce 9. Ioan. 6.

Populi studium miraculo occasione praebuit.

Discipuli peccant arrogantia & diffidentia.

Luce 22.

Christus & discipulorum errorem arguit, & miraculi veritatem asserit.

sciebat, ut
nacionem vel
eius per se
de, illor
sciebat ad
talem m
tionem. V
us intere
& contine
terredone
o non man
dram et
o, qui d
afere can
definitio
m sua p
animatio
aberrant
edoceri
ituzant
nificatio
omnibus
erbo reg
de Luca
idem ill
substant
nam am
quas pra
um, imm
lis con
der. De
At illu
nam ipse
natum
ur, ut
bratione

de
egredi
nt, no
icunt
quod
m co
dit dif
mine.
ni. Et
cepis

quando iam omnibus constabat, hunc solum comteatum ad manus fuisse. Quia enim salutaris
 ergo omnia fecit, nihil eorum quae fecit, vel obscurum vel ambiguum vel voluit, sicuti in
 confessiones testantur. Nihil ergo ridiculi sunt, qui ve crassam illam corporis Christi in
 sentiam probent, ad Dei omnipotentiam confugiunt, & miraculum fingunt, cuius scriptura
 meminit, & quod fidei articulis repugnat, quibus fatemur, illum peracto salutis nostrae negotio
 pus suum in caelos subuexisse, unde nouissimo die ita venturus sit, sicuti abentem viderunt
 stoli. Sed ad Christum redeamus, qui de panum & piscium numero a discipulis edoctus, in
 pulum discumbere faciant, centenos nimirum & quinquagenos, quod ipsum quoque ad miraculum
 spicuitatem faciebat, cum sic conuicia facillime numerari possent, & omnes simul alij videntibus
 pularentur. Simul vero discipulorum obedientiam probare voluit, dum illud iubet, quod bonae
 rationi valde ridiculum videri poterat. Quis enim non ineptum aut stultum dicat, qui multa milia
 hominum iubeat discumbere, si praeter quinque panes & duos pisciculos non habeat, quos ille conu
 dandos apponat? At iubet hoc Christus, & iubenti obediunt discipuli simul et populus. Nec desit
 lis diuina gratia, ut quid nobis expectandum sit intelligamus, si Christi monitis obtemperari libet.
 Accipit enim ille panes, & videntibus omnibus in caelum suspicit, benedicit vel gratias agit (ut
 nim benedicendi verbum Ioannes interpretatur) deinde eosdem frangit, fractos discipulis reat, ut
 ter quorum manus per diuinam Christi virtutem ita multiplicantur, ut ex illis omnes illi mand
 comedant, verumetiam saturentur, & tandem ex Christi mandato fragmentorum copiam dandi
 cim colligantur, & reliqua panes atque pisces, qui initio fracti fuerunt, plus duodecuplo extant.
 Haec historiae suae miraculi summa est, in quo praeter luculentum diuinitatis Christi testimonium
 duo potissimum considerari debent. Primum quod Christo vere adherentibus & (ut initio
 est) regnum Dei querentibus nihil eorum defuturum sit, quae ad vitam & vitam huius conferen
 nem faciunt. Alterum ut haec per Anagogen suae allegoriam ad ecclesiae ministerium, de quo
 nus egit Marcus, referri debeant.

Acto. 3.

1. Christus suis
 etiam in hac vi
 ta prospicit.
 Luc. 12.
 Marc. 10.

Psal. 33. 34. 37.
 112. c.
 1. Timoth. 4.

Matth. 5.
 Psal. 104. c.
 147.
 Christi promissio
 nes cu cruce
 coniunctae sunt.
 Matth. 16.
 2. Timoth. 3.
 Ioan. 3.
 1. Corinth. 11.
 Hebr. 12.
 Psal. 34.

Quoad primum, obseruabis primo, Christum etsi nobis aeterna salutis auctor sit, suis tamen
 quos promittere & largiri, quae huius vitae conferuandae seruiunt. Est hoc videre in ea promissione,
 quam initio huius sermonis ex Mattheo adduximus, quae apud Lucam multis illustratur. Eadem
 facit, quod infra centuplam retributionem ipsi pollicetur, qui propter ipsum & Euangelium ipsius
 vel fratres, vel domos & agros, vel aliquid bonorum huius seculi reliquerint. In veteri autem Te
 stamento huiusmodi promissiones passim occurrunt, praesertim in Psalmis, quae ad nos quoad pro
 nere Paulus testatur, quando pietatem maximum quassum esse ait, eo quod & praesens & futuri
 seculi promissiones habeat. Nec desunt exempla, quibus promissionum istarum fides quaedam
 est. Est enim nihil tale experiamur, quale hic contigit, nemo tamen negare poterit, amnes agrorum
 prouentus, si cum hominum multitudine conferantur, nequaquam omnibus alendis sufficere possunt,
 nisi singulari Dei benedictione auferantur, quae sit, ut non modo in cibum sufficiant, verum etiam
 illis semen super sit, quo anni venturi spes sustentetur, ut interim de eo nihil dicamus, quod
 luones non minimam illorum partem prodigiosa intemperantia dissipant. Quorum consideratio
 fidem nostram ita confirmari oportet, ne inopia & famis metu vocationem nostram deseramus, quae
 do fieri non potest, ut in se credentes Deus negligat, qui impijs quoque vitam tanta liberalitate
 pediat, imo bruis animantibus cura plusquam paterna prospicit. At hic simul obseruabis, Christum
 hordeaceis panibus suos humi discumbentes excipere, no in regum palatijs omni capelliarum exercit
 saginare. Docet hoc praesentis seculi promissiones cum cruce coniunctas esse, ad quam Christus
 passim vocat, & quam eos necessariò ferre oportet, quicumq; in ipso pie viuere voluerint. Nec enim
 aliter fieri potest, quando veritatis lucem mundus hic odit, & piorum quoque vitam atque legem
 diuino auxilio conseruari intelligamus, nec ab hominum potentia & defensione pendere. Semper
 ergo illud Davidis occurrat. Multae sunt tribulationes iustorum, sed ex omnibus liberat illos Domi
 nus. Et ad crucem quidem nos praeparemus, non dubitemus autem de Dei bonitate, qui suis non
 rit, quoad illos in huius seculi palestra exerceri voluerit.

Secundum

Allegorica hi-
storia expo-
siti.
Ioan. 6.

Ceterum tempus est, ut mysticum quoque huius historie sensum excutiamus, quibus quae hoc capitulo haec sunt, probe convenit. Nam de Apostolorum missione & ecclesiae suae verbi Dei ministerio egit Marcus, & in praesenti panes isti Christum referunt, qui se verum panem vitae esse ait. Fractus turba apponunt Apostoli. Sic Christi mortem & meritum ministri docendo proponunt. Quorum est videre, ne quid aliud, quam quod ab ipso Christo acceperunt, ecclesiae praedicent. Christus in caelum sublatis oculis gratias egit Deo. Ita non sine precibus & gratiarum actione doctrina proponi debet, eod quod nostro studio nihil proficitur, nisi spiritus sancti operatio accedat. 1. Cor. 12. Alio aliter Christus excipi potest quam animis per fidem in caelum sublatis, quae & precibus ad Deum ardentissimis & gratiarum actione assidua vitur. Edunt illi & saturantur: Ita Christus filium salutis reuera certi facti sunt. Saturatis omnibus non defecerunt panes, sed superflui quibus alijs alendis sufficere potuissent: Ita etsi Christum ederint electi omnes ab ipsa mundi origine, non deficit tamen ille, sed unus & idem manet hodie, heri & in secula, omnibusque ad salutem proficiet usque ad mundi consummationem, quosquos in illum credunt. Subentur fragmenta ceteris discipulis: ita curandum pijs Christi servis ut doctrine fragmenta conferantur, ne quando propria nostra negligentia obstare videatur, quod minus illi Christi cognitione frui possim. Quo loco scholarum & studiorum institutio maxime requiritur, quorum cura magistratibus & ecclesiarum ministris commendatissima esse debet: quae de re alibi commodius dicitur. Facit Deus pater, vobiscum in ultimo seculo filij sui Iesu Christi cognitio passim innotescat, ut hoc viuisco pane saturati, & conscientia terroribus liberati, cum illo verè & beatè vivamus. Illi debetur benedictio, beneque gloriosè potestas in eternum. Amen.

Ioan. 4.

Hebr. 12.

H O M I L I A LV.

Et statim coegit discipulos suos conscendere navim, ut praecederet transmissio lacu ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret turbam. Et cum dimisisset eos, abiit in montem ad orandum. Et cum advenisset vespera, erat navis in medio mari, & ipse solus in terra. Viditque eos laborantes in remigando (erat enim ventus eis contrarius) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos, ambulans super mare, & volebat praeterire eos.

Argumentum
& usus praesentis loci.

Postquam diuus Marcus hoc Cap. de missione Apostolorum & verbi ministerio differunt, sancti Ioannis Baptiste exemplo docuit, quae & quam gravia pericula fides Christi ministerio noceant: mox ijs occurrit, quae illos in officio suo remorari possunt. Inter quae duo praecipua sunt. Alterum est inopia metus & anxia victus acquirendi sollicitudo, quae carni non potest non obrepere, quando exilium & honorum consecrationem sibi ob oculos positam videt. Sed contra hanc praecedenti miraculo nos abundè instruxit, quo docemur, nihil unquam ijs desore, qui Christum sequuntur, & illius voluntati sese accommodant. Alterum verò est omne tribulationum & periculorum genus, quibus fideles assidue & graviter tentantur, quaeque infirmos (nisi Dei gratia confirmentur) vel ad illicita media confugere, vel etiam Christum abnegare cogunt. De hoc itaque in praesenti agitur, dum verba Christi docet, se suos in quovis periculo asserere & eueri velle simul & posse. At cum in hoc periculo versetur fidei constantia, ex qua salus nostra non minima ex parte dependet, singulas huius historie partes penitus inspicere multum proderit.

Afflictiones non absque Dei providentia oriuntur.

Primum afflictionum omnium causa & origo notatur. Christus enim vbi quinq; millia viros miraculose cibavit, mox discipulos navim ingredi & in alterum litus Bethsaidam transire cogit: & inuitos quidem cogit, cum quid ipsi eveniturum esset, nequaquam ignorare possent. Quae exemplo patet, afflictiones nobis non absque Dei providentia contingere. Quia enim is exercitum Deum minus in scripturis dicitur, & creaturis omnibus potenter imperat, facillimum illi esset, praedictis ne quid damni suis afferrent. Quoties ergo vel mali spiritus, vel homines improbi, vel bestiae, vel tempestates